POZNÁMKY A DOPLŇKY K SEZNAMU ŠVÁBŮ A ROVNOKŘÍDLÉHO HMYZU ČESKOSLOVENSKA (BLATTOPTERA) (ORTHOPTERA)

ANMERKUNGEN UND ERGÄNZUNGEN ZUR NAMENLISTE VON SCHABEN UND GERADFLUGER IN DER TCHECHOSLOWAKEI (BLATTOPTERA) (ORTHOPTERA)

František Chládek

Nejnovější seznam orthopteroidního hmyzu a příbuzných skupin byl publikován v roce 1977 v prvním svazku seznamu československé fauny hmyzu (Mařan et Čejchan,1977). Pro území ČSSR uvádí autoři 11 druhů a plemen švábů (Blattoptera), 1 druh kudlanek (Mantoptera), 7 druhů škvorů (Dermaptera) a 119 druhů a plemen rovnokřídlých (Orthoptera). Doplňuji tento seznam o nové údaje na základě literárních pramenů a vlastních poznatků.

Blattoptera

Ectobius erythronotus nigricans Ramme, 1923

První údaj o výskytu tohoto plemene v ČSSR uvádí Chládek (1977). Na jihu Slovenska jsem jej zjistil na mnoha dalších lokalitách od Malých Karpat po Vihorlat. V literatuře byl asi zaměňován za druh Ectobius balcani Ramme, který jsem dosud na Slovensku nezjistil a jehož rozšíření u nás bude nutné upřesnit. Bazyluk (1961) uvádí z ČSSR jen jednu samičku E.erythronotus erythronotus Burr. V r.1965 jsem objevil E.erythronotus nigricans v Pouzdřanech. Vyskytuje se tam každý rok koncem května a v červnu na okraji lesa a pod křovinami. Nový druh pro Moravu.

Phyllodromica harzi Chládek, 1977

Popis druhu a naleziště (Plešivec, Turňa n.Bodvou) uvádí Harz et Chládek (1977). Je to pravděpodobně endemický slovenský druh a centrem rozšíření ve Slovenském krasu.

Phyllodromica maculata mařani Harz et Chládek, 1980

Popis tohoto plemene a rozšíření na Slovensku uvádí Harz et Chládek (1980). V seznamu je uveden ze Slovenska pod nyní již neplatným jménem Hololampra maculata schaefferi (Gmelin, 1788).

Phyllodromica chladeki Harz, 1977

Rovněž endemický slovenský druh s centrem rozšíření v Muráňském krasu, popsaný Harzem (Harz et Chládek,1977). Vyskytuje se v okolí Muráně a nově jsem jej zjistil také v okolí Tisovce.

Supella longipalpa (Fabricius,1798)

Nález tohoto druhu v Čechách uvádí pod synonymem Supella supellectilium (Serv.) Růžička (1977). Jedná se o introdukovaný druh.

Orthoptera

Barbitistes serricauda (Fabricius, 1794)

V seznamu je tato kobylka uvedena ze Slovenska, zatímco pro Čechy a Moravu jako nejistý druh, uvedený jen v literatuře (bez dokladového materiálu). Potvrzený výskyt na Moravě (Moravský kras) zaznamenal Chládek (1979). V srpnu 1981 jsem zjistil další lokalitu na Slovensku, kterou je Děvínská Kobyla u Bratislavy. Výskyt B.serricauda je tak definitivně potvrzen i na Slovensku.

Poecilimon intermedius (Fieber, 1853)

První a dosud jediný nález tohoto zoogeograficky velmi významného druhu v ČSSR uvádí Chládek (1980) od Hustopečí u Brna (nejzápadnější výskyt v Evropě).

Pholidoptera aptera aptera (Fabricius, 1973)

Nominátní plemeno není v seznamu z území ČSSR uvedeno. Zjistil jsem je na Slovensku v jižní části Belanských Tater a tomuto plemeni náleží i exempláře nalezené na Moravě na Třebíčsku (Chládek,1976). V seznamu jsou moravské nálezy provizorně přiřazeny (s otazníkem) plemeni Pholidoptera aptera slovaca Mařan,1952.

Platycleis grisea grisea (Fabricius, 1781)

Tato kobylka byla bezpečně zjištěna na Moravě a Slovensku, pro Čechy je uvedena s otazníkem. Mám ve své sbírce jednu samičku, nalezenou L. Dobiášem v srpnu 1967 u Malého Dářka na Českomoravské vrchovině. Nový druh pro Čechy.

Tetrix undulata (Sowerby, 1806)

V Čechách a na Moravě bylo toto drobné saranče zjištěno na více lokalitách, ze Slovenska je uvedeno v seznamu s otazníkem. Mohu výskyt T.undulata na Slovensku (Záhorie) potvrdit, protože jsem jej zjistil na vlhké píščité lokalitě u Plaveckého Mikuláše. Ve sbírce entomologického oddělení MM v Brně je také jeden sameček z Borského Juru, Pospíšilová leg.

Miramella alpina collina (Brunner v.Wattenwyl, 1982)

Od druhu Miramella alpina (Kollar,1833) jsou známa dvě plemena. M.alpina alpina (Kollar) je v seznamu uvedena pro celé území ČSSR. Pleme-

no M.alpina collina (Br.W.) uvedeno není, ačkoliv bylo z našeho území publikováno již Ebnerem (1914) ze Slovenska. Zjistil jsem je dosti hojně ve Slovenském rudohoří na vrchu Volovec a v Muráňském krasu.

Chorthippus tatrae Harz, 1971

V seznamu není uveden, protože jeho systematické postavení bylo vyřešeno teprve článkem Harze a Chládka (1983). Vyskytuje se lokálně v horských oblastech Slovenska (Belanské Tatry, Nízké Tatry, Velká Fatra, Slovenský ráj). Pravděpodobně endemický druh.

Chorthippus dichrous (Eversman, 1859)

V seznamu uveden jen ze Slovenska podle nálezů na východě území. První nález tohoto druhu na Moravě (u Hodonína) publikoval Ginter (1977). Potvrzuji výskyt tohoto druhu na Moravě nálezem několika kusů ze srpna 1969 na píščité lokalitě u Bzence. Vyskytuje se také na západním Slovensku, kde jsem jej zjistil dosti hojně u obce Sekule.

Euchorthippus declivus štichai Mařan, 1957

Uváděn dosud jen ze Slovenska. Zjistil jsem jednu samičku tohoto druhu 30.srpna 1982 na suché stráňce nad řekou Dyjí u Nových Mlýnů na jižní Moravě. Nový druh pro Moravu.

Z území ČSSR je tedy v současné době známo pravděpodobně 15 druhů a plemen švábů a 123 druhů a plemen rovnokřídlých.

Z u s a m m e n f a s s u n g

In diesem Artikel wird Namenliste von Blattoptera und Orthoptera ergänzt, die für das Gebiet der ČSSR Mařan und Čejchan (1977) veröffentlicht haben. Als neu für das ganze Gebiet der ČSSR sind die Arten und Unterarten Ectobius erythronotus nigricans, Phyllodromica harzi, Ph.chladeki, Ph.maculata mařani, Supella longipalpa, Poecilimon intermedius, Pholidoptera aptera aptera, Miramella alpina collina und Chorthippus tatrae. Neu für Böhmen ist Platycleis grisea grisea, für Mähren Euchorthippus declivus štichai, Chorthippus dichrous. In der Tschechoslowakei sind jetz etwa 15 Arten und Unterarten von Blattoptera und 123 von Orthoptera bekannt.

L i t e r a t u r a

Bazyluk,W., 1961: Materialien zur Kenntnis von Blattodea der Paläarktis. I-IV. Annales zoologici, 19:417-435

Ebner,R.,1914: Beiträge zur Kenntnis der Orthopteren-Fauna von Österreich-Ungarn. Internationale Entomologische Zeitschrift, roč.7, č.44-47

Ginter,O.,1977: Stridulace rovnokřídlého hmyzu a určování druhů. Živa, 25:102-104

Harz,K. et Chládek,F.,1977: Zwei neue Phyllodromica-Arten aus der Slowakei. Articulata, Bd.I, 4:21-24

Harz,K. et Chládek,F.,1980: Zur Variabilität der Oothek von Phyllodromica maculata (Schreb.), (Blattoptera). Articulata, Bd.I, 16:176-178

Harz,K. et Chládek,F.,1983: Chorthippus tatrae Harz ist eine gute Art. Articulata, Bd.II, 2:18-19

Chládek,F.,1976: Rovnokřídlý hmyz (Orthoptera, Saltatoria), švábi (Blattodea) a škvoři (Dermaptera) státní přírodní rezervace Mohelenská hadcová step. Sbor.přírodověd.kl.Západomor.muz. v Třebíči, 10:7-13

Chládek,F.,1977: Orthopterologische Notizen aus der Slowakei. Articulata, Bd.I.,5:25

Chládek,F.,1979: Kobylka Barbitistes serricauda (Fabr.1974), Orthoptera, Tettigoniidae) na Moravě. Práce z oboru botaniky a zoologie (1978-79). Klub přírodovědecký v Brně, p.63-66

Chládek,F.,1980: Poecilimon intermedius (Fieb.) - neu für die Tschechoslowakei (Orthoptera, Ensifera). Articulata, Bd.I., 15:125

Mařan J. et Čejchan,A.,1977: Blattoptera, Mantoptera, Dermaptera, Orthoptera. Check List, Acta faun.ent.Mus.Nat.Pragae, Suppl. 4:35-39

Růžička,Z.,1977: Šváb Supella supellectilium v Praze. Živa, 25:224

Adresa autora (Anschrift des Autors):

RNDr. František Chládek, Ulice bratří Čapků 12, 602 00 Brno